

Ústecké proměny

Kostely v Ústí nad Labem

Kresba Ústí nad Labem z doby kolem roku 1750 zachycuje též oba kostely starého města. Zatímco dominikánský kostel sv. Vojtěcha (na kresbě vpravo) si od roku 1730 udržoval stálou podobu, kostel Nanebevzetí Panny Marie svůj vzhled několikrát změnil.

Kostely patří k Ústí nad Labem už od dob středověku. Kostel Nanebevzetí Panny Marie v centru starého města je poprvé zmiňován již v roce 1249. Jeho podélná stavba je uzavřena trojbokým presbytářem a hranolovou věží představenou průčelím. Kostel byl patrně zcela zrušen v roce 1426 za husitských válek a znovu vystavěn koncem 15. století. Jeho nejstarší částí je presbytář s jednotlivými hladkými opěráky a hrotitými okny s kružbou i sanktusovou věžičkou na sedlové střeše. Roku 1996 zde byly zahájeny práce na znovuoctvěření podzemní kryty, v letech 1997 až 1998 pak došlo k dalším

opravám. Kromě pravidelných bohoslužeb jsou zde příležitostně pořádány výstavy a koncerty. Objekt představuje státem chráněnou kulturní památku. Raritou tohoto kostela je šikmá věž, která se v důsledku bombardování koncem druhé světové války vychýlila ze své osy o 1,92 metru.

K velmi starým stavbám patřil v Ústí nad Labem též renesanční kostelík sv. Materny, podle něhož bylo také pojmenováno náměstí na kterém stával. Dnes se jedná o Lidické náměstí. Renesanční kostelík nepřežil 19. století, neboť byl zbořen roku 1895.

Ke státem chráněné kulturní pa-

mátce patří dnes kostel sv. Vojtěcha s přilehlým klášteřem ve středu města. Původně zde stával románský farní kostel, který v letech 1715 až 1730 přestavěl O. Broggio z Litoměřic pro dominikány. Obdélníková jednolodní stavba má dvě hranolové věže v nárožních ústupcích po stranách. K celkové opravě kostela došlo v letech 1928 až 1930 a také v roce 1970. Po roce 1990 byl majetek vrácen řádu kazatelů - dominikánů. Prostor lodi sloužil v posledním období ke kulturně společenským aktivitám.

Nejmladší z ústeckých svatostánků představuje kostel apoš-

Kostel Nanebevzetí Panny Marie v současné podobě. Jeho raritou je šikmá věž, která se v důsledku bombardování za 2. světové války vychýlila ze své osy o 1,92 m.

tola Pavla, původně vyznání evangelicko-augsburského, postavený v letech 1904 až 1906 podle plánů architekta Zeissiga z Lipska. Novorománské obdélníkové stavbě z režného zdiva ostře pálených červených cihel a tvarovek se podle barvy říká též "červený kostel". Unikátní je technické řešení stavby stropu, na kterém byla poprvé použita metoda předem připravených prefabrikovaných dílů klenbových polí. Kromě pravidelných evangelických bohoslužeb zde od roku 1994 probíhají též výstavy kreseb a grafik, koncerty i akce kulturně společenského charakteru. I tento objekt je státem chráněná kulturní památka.

PAVEL KOVÁŘ

Dominikánský kostel sv. Vojtěcha s přilehlým klášteřem dnes patří ke státem chráněné kulturní památce.

Pohled z Velké Hradební do dnešní Bratislavské ulice z roku 1910 zachycuje už také ve svém pozadí evangelický kostel apoštola Pavla do- stavěný roku 1906. Pro jeho charakteristickou barvu stavebních cihel se mu též říká Červený.

Snímek kostelíku sv. Materny na dnešním Lidickém náměstí byl pořízen krátce před jeho zbořením v roce 1895.

Teplické proměny

Kostely v Teplicích

Se vznikem středověkých Teplic je spojen kostel sv. Jana v nejstarším jádru města, ale též i kostel zasvěcený Panně Marii, který je poprvé zmiňován v roce 1352. Poslední zmínka o něm pochází z roku 1549. Údajně měl stát v místech, kde v 17. století rod Clary-Aldringenů postavil hrobku a kapli Loretu. Jedná se tedy o prostor za dnešním gymnáziem. V době husitských válek došlo nejen k poškození a vylopuení zdejšího kláštera, ale také i obou kostelů.

V polovině 16. století pak vznikl nový městský kostel zasvěcený sv. Janu Křtíteli, který byl dostaven roku 1568. Ve své nynější podobě pochází tento děkanský kostel na Zámeckém náměstí z počátku 18. století. V posledních třech letech zde probíhala oprava jeho fasády. Římskokatolická farnost děkanství Teplice nyní přes léto zpřístupnila též tento kostel jako vyhlídkovou věž pro návštěvníky. V kostele sv. Jana

V těsném sousedství nejstaršího jádra Teplic na Zámeckém náměstí stojí vedle sebe dva kostely. Z našeho pohledu zleva katolický sv. Jana Křtitele a pravoslavný chrám Povýšení sv. Kříže, který byl kdysi zámeckým kostelem. Dobová kresba zachycuje oba kostely i s přilehlým Zámeckým náměstím v první polovině 19. století, kdy se jejich vzhled již nelišil od dnešního.

Litografie Šanova zachycuje též kostel sv. Alžběty na samém konci 19. století. Je zde patrné, že prostor za kostelem byl tehdy ještě jen řídko zastavěný.

Křtitele se konají pravidelné bohoslužby i koncerty chrámové hudby.

Sousední kostel na Zámeckém náměstí, který přimyká zvenčí k severovýchodnímu nároží hlavního křídla zámku, byl původně pravděpodobně postaven v goticko-renesanční podobě někdy po roce 1549. Původně se jednalo o zámeckou kapli a zámecký kostel. Objekt připomíná nejvyššího písaře Království českého - Volfa z Vřesovic, který jej ve druhé polovině 16. století nechal postavit a je v něm rovněž pochován. Dnešní vzhled je dílem přestavby započaté v roce 1799 a představuje kulturní památku mimořádné hodnoty, vybudovanou ve formách romantické gotiky v době empírového citění. Tak se jeví i dnes ve své změněné funkci jako pravoslavný chrám Povýšení svatého Kříže, ve kterém se konají pravidelné bohoslužby.

K významným teplickým dominantám patří evangelický kostel sv. Bartoloměje, zvaný též "Mírový". Vznikl v letech 1861 až 1864 a jeho projekt vypracoval August Stüller. Pro jeho sakrální stavby je příznačné využití principů převzatých ze starokřesťanské architektury, které uplatnil rovněž při stavbě této trojlodní basiliky. Románské oblouky předstíhové haly se zde vyznačují dokonale vypracovanou dekorací kamenných sloupů. Hrotitá věž byla dokončena až v roce 1882. Počátkem devadesátých let 20. stol. se stavba stala na nějaký čas kostelní restaurací s velkolepou působností.

Plány pro novogotický kostel sv. Alžběty v Šanově zpracoval zase tvůrce Votivního chrámu ve Vídni H. Ferstel. Roku 1862 začaly pod jeho vedením první stavební práce, ale dokončení celé lodi se protáhlo až k roku 1877. Samotná věž pak byla přistavěna až v roce 1877. Stavba na zdejší poměry trvala neuvěřitelně dlouho, neboť kromě pozemku byly veškeré náklady hrazeny z příspěv-

Nejmladší z teplických svatostánků je katolický kostel Božského srdce Páně v Trnovanech.

ků sbírek a jednotlivců. Dnes se jedná o významnou kulturní památku, ve které se konají pravidelné bohoslužby.

Základní kámen kv evangelickému kostelu v Trnovanech byl položen roku 1899. Postavení kostela tehdy zajišťoval Německý evangelický spolek za pomoci dalších evangelických organizací z Německa. Dokončená stavba v roce 1905 ze žuly, porfyru a pískovce byla dílem architektů Schillinga a Gräbnera z Drážďan ve slohu německé secese. Evangelický Kristův kostel se nazýval "Zelený", neboť měděná střecha věže časem zoxidovala a získala zelenou barvu. Po svém požáru a poničení byl kostel prohlášen za demolicí a 24. září 1973 zbořen. Zanikla tak zajímavá stavba i charakteristická část trnovanského panoramatu.

Postavením katolického kostela v letech 1907 až 1909 došlo ke splnění jedné z posledních podmínek k povýšení Trnovan na město. Pro kostel byla zvolena forma neogotic-

Evangelický kostel sv. Bartoloměje na snímku z roku 1912.

ké trojlodní basiliky s loděmi zaklenutými křížovou klenbou a masivní hranolovou věží s vysokou špičatou střechou ve vstupním průčelí. Jako materiál pro režné zdivo byly vybrány červené cihly, tvarovky a obkládačky. To byl také důvod, proč se kostelu Božského srdce Páně běžně říká Červený kostel. Dodnes slouží katolické církvi, která zde pravidelně koná své bohoslužby.

PAVEL KOVÁŘ

Dominantou nejen nedokončeného náměstí, ale také značné části Trnovan býval evangelický Kristův kostel, vysvěcený v roce 1905 a zbouraný v září 1973.

ČESKÝ TELECOM TELEPOINT PARTNER
417 535 000-1

SD Severočeské doly a.s.
www.sdascz

SCVK ZÁKAZNICKÉ TELEFONICKÉ CENTRUM
840 111 111
www.scvkcz